

Georg Asp, Hede, intervjuas av G. A. Kronheffer, aug. 1974.

Linsells LS

LS bildande 1919 och bakgrund.
Första konflikt 1920 ang. huggning - körning.

Storkonflikt i skogen 1922 - 23.

Samarb. LS - "Skogs o Flott".
Fortsatt strid i Härjedalen.
Lös. på konflikten.

LS forts. arbete i Linsell

"Svartprickning" och svårt att få arbete.
Försäljning av litt. och tidn. "Brand".
Konflikt efter Glöte-vägen.
Bengt Larssons dom efter Åkarpslagen.
Flottningskonflikt vid Vemån.
En annorlunda bolagsrepresentant.

"Ungsocialistisk" klubb.

Klubbens bildande 1917.
Föredrag och diskussioner. Personer.
Tidn. "Nya Folkviljan" och "Brand".
Ungsocialist, syndikalist och godtemplare.
Föredrag i sexualfrågan.

Några synpunkter.

Syndikalismen som "folkrörelse" i Härjedalen.
"Något i folknaturen".
"Karghet" och "trotsighet".
Norra Dalarna och Västra Hälsingland.
Personer som spelat en större roll för syndikalismen i Härjedalen.

Georg Asp, Hede, intervjuas av G. A. Kronheffer, aug. 1974.

Linsells LS.

Kronheffer: Ja, ni bildade LS i Linsell 1919 om jag minns rätt. Då var ni väl inte så väldigt många men du var väl med bland dom första när LS bildades?

Asp: Jaa.

Kronheffer: Det är ju en by som ligger ganska avsides för den låg alltså inte intill någon järnvägs-byggnad som var orsak till att många LS kom att bildas. Och då kan man ju fråga sig, vad var anledningen till ... närmaste anledningen till att ni kom att bilda en organisation över huvud taget och så varför det kom att bli LS? Så vitt man kan förstå, så var det en mycket enhällig mening om att det var LS ni skulle ha där på platsen och det ifrågasattes inte ... det var ingen diskussion om att ni möjligen skulle välja nån annan organisation. Och då kan du berätta lite om hur LS kom att bildas, hur många ni var ungefär ifrån början och hur det gick första tiden, orsakerna som låg bakom bildandet?

Asp: Ja, det var den 19 oktober. så var det ett stort "general-möte" i Linsell, där ifrån olika LS: Hede och Sveg och Lillhärdal var också med då och Glissjöberg var med. Och intill det datumet så fanns det en "ung-socialistisk" klubb i Linsell: "Linsells ung-socialistiska klubb" som verkade t.o.m. då. Men då kom vi överens om att vi skulle bilda en LS dels då för att få en organisation, som var kamp-duglig emot Bergviks bolag där. Det var första anledningen. Och då efter det där "general-mötet" som var där, så bildade vi en interim-styrelse och bildade Linsells LS. Vi var väl en ... jag tror nästan att vi var bortåt en sexton (16) stycken för alla som tillhörde "ung-socialistiska" klubben gick ju med på en gång.

Och då börjar Linsells LS arbete. Och jag får säga det, att man var ju bland de lyckliga för att man fick ju uppleva en period, där det fanns en entusiasm och vilja då för vi ... på Linsells fana satte vi ju den devisen: "Syndikalismen Åt Härjedalen". Och första konflikten som Linsells LS hade, det var 1920. På den tiden var ju huggning och körning sammanslagen och det gjorde ju det att det blev en viss konflikt emellan huggare och körare för körarna var ju arbetsgivare åt huggarna. Då blev det konflikt där. Det var i januari månad och då hade vi opp en som vi kallade för Weglin, "Ljusdals-smen" eller vad det var han hette.

Kronheffer: "Stor-haga-smen".

Asp:

Ja, "Stor-haga-smen", ja. Han var oppe där då och höll föredrag. Och bl.a. så beslutade vi att vi skulle trycka lappar som vi skulle gå till kyrkan och lägga in i psalm-böckerna och på de lapparna skulle det stå: "Den som åtager sig mer arbete än han själv kan utföra är en tjuv. Skilj huggning och körning åt!" Och det skulle vi lägga i psalm-böckerna deras och när dom slog opp kyrkpsalmen så skulle dom få läsa det där.

Och det gjorde vi också, kyrkan stod ju öppen. Och vi var ju dit och plockade in allt i alla psalm-böcker, de där lapparna. Men vad det hade för resultat det kan jag inte veta ... det vet jag inte för huggning och körning, dom följdes ju åt ... dom blev väl inte skilda åt ... jag åkte ju därifrån 1934 jag och dom var ju inte skild åt då men nu är det ju skild åt.

Storkonflikt i skogen 1922 - 1923.

Sen då 1922 och 1923, då kom ju "skogs-arbetare-konflikten". Och den räckte ju ... vi gick ut i "konflikt" då också i oktober och "konflikten" löstes i mars månad så vi arbetade tre veckor då tills det blev slut i skogen. Och i den konflikten så hade vi ju ett visst samarbete med "Skogs o. Flottnings" som i Tandsjöborg och ... LS hade ju sam-arbete med dom. Men så kom Hemming Sten dit och det första han gjorde så rev han ju ur "sam-arbets-protokollen" i Tandsjöborg och förstörde dom.

Sen hade dom en gemensam konferens i Stockholm, där Olof Halvarsson var på. Och där kom dom ju överens om att ingen organisation skulle göra en uppgörelse utan dom skulle göra uppgörelsen gemensam. Men i februari så gjorde "Skogs o. Flottnings" opp där med Sten i spetsen. Men Linsells LS och övriga LS, dom fortsatte strejken. Vi fortsatte strejken till sista veckan i mars. (1923, skriv. anm.)

Så hade vi ett möte i Sveg en gång och då var den där Olof Halvarsson med, han som hade varit i Stockholm tillsammans med Hemming Sten. Och då var det ju så, att när man kom till Sveg så den första anhalten man tog så var det ju Berglöw. (Skräddar-mästare Robert Berglöw, skriv. anm.) Och där var Hemming Sten. Och då kom han ju och hälsade, Hemming Sten, och skulle hälsa på Olof Halvarsson också. Och då svarade Olof Halvarsson: -Jag tar dig inte i hand, sa han, men jag ska skjuta dig, sa han. Och Hemming Sten, han blev så rädd så han tog tåget ner till Tandsjöborg igen han.

Men vi fick ju lösning på den konflikten och den som var en bra hjälp, det var Rudolf Holmö. (sedermera "Holmö" men vid denna tidpunkt "Holme", skriv. anm.) Han åkte ju runt i hela Härjedalen och höll föredrag. Så jag kommer ihåg när vi var i Sveg på ett stort möte där. Det var då han pratade så han hade en stor bula i ljumsken.

LS forts. arbete i Linsell.

Asp:

Men du vet det gjorde ju bra för att hålla uppe entusiasmen det. Och det glädjande var ju att under den där tiden så ... Linsells LS hade väl över två-hundra (200) medlemmar och det fanns inte ett möte utan att lokalen var alldeles "full-smockad".

Sen då 1923 på hösten så när vi skulle iväg till jobb, då visade det sig det, att Lars Bengtsson och jag och Bengt Larsson ... vi var "svart-prickade". Vi fick inget jobb med följd att ... man åkte ju. Man var till Hede t.ex. och frågade på jobb hos "kol-bolaget". Och när han hörde att vi var ifrån Linsell så sa han: -Ni är väl inte med på den här listan som jag har fått inte, sa han. Och det skulle han inte ha visat. Han skulle ha sagt det att ni kan åter-komma. Så skulle han ju ha ... han fick ju namnena våra. Så visade han oss den där listan och så sa vi: -Jo, där är mitt, sa jag åt honom. -Ja, se då kan jag inte ta er utan .... Då var det till att åka hem igen.

Så gick jag ner på "Bergviks bolag" men då hade jag en packe med litteratur, broschyrer, med mig. Då slog jag vad med Lars Bengtsson att jag skulle gå dit ner på kontoret till Säll och sälja. Jag skulle få en krona, Lars Bengtsson följde med mig ner dit. Så när jag kommer in så säger Säll. -Vad har du här att göra, sa han, du vet ju att du får inget arbete. -Nää, sa jag, nu vill jag inte ha nå arbete, sa jag, jag tänkte bara höra om jag kunde få sälja lite "syndikalistisk litteratur" åt dig. Men då var det färdigt. Då hade jag honom hängandes efter mig.

Sen så åkte vi till Hå-berget och då gick vi under annat namn. Lars Bengtsson, han kallade sig för "Bo Härjesson" och jag kallade mig för "G. Lång". Jaa.

Men så var jag försäljare för "Brand" då mor min, hon tyckte att det var synd att de där "Brand-paketena" skulle ligga hemma så dom blev inte så "jädrans" gammal där. Hon skickade dom där i retur hon till Hål. (skog-vaktaren, skriv. anm.) Så var det en dag, en morgon fick jag höra skog-vaktaren där nere: -Nu vet jag vad du är för en "jävel" också, sa han åt mig. -Vad, sitter du fast? sa jag. -Ja, det ska du få se, vem som sitter fast. Då sa jag till Lars Bengtsson: -Nu, nu kan du börja på att räkna poängena, sa jag, för det har du gjort rätt för. Så kom han. Så frågade vi honom och han tog fram de där paketena och frågade mig om jag kände till den där. Och jag tog ett paket och tittade och så sa jag: -Ja, det är klart jag måste ju känna han, det är ju min andlige broder, sa jag. Jaha, så tog han upp listan och där stod ju "Georg Asp", "S. O." ("synd. org., skriv. anm.) -Vad är det där för en "jäkel" då, sa han. -Ja, se han känner jag inte, sa jag. -Jag är bara här den här tiden, så jag vet inte vad det är för en. (meningen något omkonstruerad, skriv. anm.)

4.

Asp:

Men då var ju Lars Bengtsson, han var ju naturligtvis solidarisk så han gick ju fram och tala om för sig ... för mig. Och Olof Alfred Rööd var med också där så han också fick sparken. Vi fick åka allihop hem igen.

Och sen då så var det ju alltid nånting som inspirerade till kamp. Då var det ju "blockerad" grus-lagning efter Glötes-vägen. Det var ju efteråt, sen "Skogs o. Flottnings" varit där och organiserat hotell-ägaren Näslund och fjärdings-man och en skog-vaktare och .... Det var då som Bengt Larsson, far åt Lars Bengtsson, var dit på Glötes-vägen och skulle jaga hem den där Mattias Johansson och blev stämd efter "Åkarps-lagen". Bengt Larsson, var ju rätt gammal då och domen blev ändrad till "villkorlig" men han fick böta mycket. Och då blev det ju insamling över hela Sverige - t.o.m. LO var med och samlade in pengar.

Jaa, när det var klart, då var det dags att hjälpa Glissjö-bergarna. Dom hade konflikt vid Vemån i två år och det var "strejk-brytare" där. Ja, tredje (3) året, då beslutade Linsells LS att vi skulle gå i "sympati" med dom men vi skulle göra det med "obstruktion". Vi skulle åka till flottningen och det gjorde vi. Vi åkte till flottningen och skäftade båts-hakarna och gick ut i vanlig ordning. Men det blev aldrig nåt virke i ån, ser du. Utan skogs-vaktaren, han började ju på att fundera vad "faasan" det var. Likaså när man var ute på en bröt, man fick ju inte loss nånting. Den ene drog åt ett håll och den andre drog åt det andra och det så han kom och frågade Olof Halvarsson vad meningen var. Ja, då måste ju Olof Halvarsson tala om att det var ... "sympati-åtgärder" för Glissjöbergs LS, flottningen i Vemån.

Då tog Olof Halvarsson och åkte ner till Linsell och meddelade inspektör Säll det, att det var "blockad", för då gick vi ju ... slutade vi ju. Och då sa inspektör Säll att -Vad är det här för skoj, sa han, ni har ju stått och skäftat båtshakarna? sa Säll. -Ja, det blir för kommande behov det, sa Olof Halvarsson, man ska alltid vara redo när det brakar lös. Och vi klarade den "konflikten" så dom måste göra opp i Vemån med Glissjöbergs LS. Så "konflikten" blev löst där på det viset.

Och det var så där lite ... man var aldrig ... man hade aldrig nå fritids-problem inte för det fanns alltid .... Och på den tiden var det ju så att ... då var det ju ingenting som skulle betalas utan det var ju frivilligt. Jag vet under "konflikten" då som vi hade med ... till hjälp åt Glissjöbergs LS. En som hette Olle Martin och jag, vi var kurirer, vi cyklade emellan Glissjöberg och Linsell och rapporterade och det kunde bli två (2) gånger och tre (3) gånger i veckan. Men det var ju precis som det skulle vara.

5

Kronheffer: Sen det ... ni hade ju en herre däruppe, Bäckelin i Dravagen, som var en mycket hård herre, en rabulist på många sätt och den hade ni väl mött med konflikter också. (något otydl., skriv. anm.) Men det har berättats om honom också, att han hade två sidor. Jag vet ner ifrån Lillhärdal. När dom där var stängda av bolaget och inte fick nåt jobb och dom kom upp till Dravagen, till Bäckelin och sökte jobb, så fick dom. Och han hade sagt: -Var kommer ni ifrån? -Ja, från Lillhärdal. Jaa, då talade dom om, att han hade en lista och att dom skulle tala om sina namn. -Men det ger jag "faan" i, sa han, ni får börja jobba här i alla fall och så fick dom gå på hans beting liksom alla andra. (det sista otydl. och något tolkat, skriv. anm.) Hade ni några hårdare konflikter däruppe med Bäckelin?

Asp: Neej, det ... t.ex. Jag var ju "svart-prickad" och det var på sommaren så åkte Axel Asp och P. G. Asp och jag till Bäckelin och frågade på jobb. Joodå, vi fick jobb, vi skulle hjälpa honom i slåttern och det. Och då visste han ... då såg ... han visste ju att jag var "svart-prickad". Sen kom det en som hette Emil Öhl (namnet kan vara fel uppfattat, skriv. anm.) om du har hört talas om där.

Kronheffer: Jaa, jaa.

Asp: Han kom ju dit. Han var ju också "svart-prickad". Ifrån Ytterhogdal tror jag han var eller var det Överhogdal?

Kronheffer: Neej, Ytterhogdal.

Asp: Ytterhogdal ja. Han kom ju dit. Han var ju också "svart-prickad" men han fick jobb. Och där gick vi ifrån början på juli månad och till slutet på september. En del dagar hade vi ingenting att göra så när man gick dit och fråga honom om han hade nåt arbete där som han ville man skulle göra. -Johodå, jag har arbete och det är att gå in och håll er inne ... gå och lägg er och håll er inne, sa han, och inte gå ut. Och en dag skulle "stor-gubbarna" komma dit. Då tog han och skicka oss, en tre - fyra (3-4) man, upp till en såg som var där. Det låg en stock där på sidan på vägen och den skulle vi ta och flytta åt sidan så det blev större plats där. Det var allt det man hade. Så han var ... Emil eller Erik Bäckelin, han var inte utav den sorten. Han gav "fasiken" i vad "gubbarna" sa. Så han var ju ....

"Ung-socialistisk" klubb.

Kronheffer: Du talade här om att ni hade en "ung-socialistisk" klubb däroppe och LS nu bildades praktiskt taget till huvud-parten av "ung-socialistiska" klubben (otyd. och något tolkat, skriv. anm.) Dom lade ner klubben och så bildade dom LS i stället. Den där klubben hade väl existerat i ett par år förut innan LS blev till?

Asp: Han hade nog varit i tre (3) år.

Kronheffer: Jaa. Av vilken anledning kom man att bilda en "ung-socialistisk" klubb oppe i de där trakterna så där långt ifrån? Jag vet också, att en gammal SAC-medlem, ja, "Jämt-Erik", han ... var på "luffen" över skogarna där ifrån Dalarna och kom till Linsell och det var nitton-hundra ... ja, det var nog kanske tiden för första världs-kriget, möjligen före, och då blev förvånad över dom ... han var in på ett kafé där och där fanns "Nya Folkviljan" och "Brand". Det måste naturligtvis så tidigt ha funnits någon däroppe som sålde de tidningarna? Har du något minne av eller vet du hur det var ...? (otydl., skriv. anm.)

Asp: Joodå ... Emanuel Jansson, han var där och höll föredrag men då var "Linsells ungsocialistiska klubb" bildad. Det var väl nån gång på 1917 tror jag. Och då var jag bond-dräng jag hos "Skinn-Olle" dom kallade och jag prenumererade på "Nya Folkviljan" och det blev ett "himmelens väsn". Så "Folkviljan" fanns där och jag tror att det var Olof Sjöberg som var försäljare utav den. Och sen "Brand" då. Och Olof Röstberg, vet jag, sålde "Brand" då i början utav när "klubben" var där.

Och den där klubben, han var livaktig för ... vi hade en präst där som hette Sandell. Ja, Axel Andersson, han åkte igenom Härjedalen och höll föredrag, turné, emot religionen. Och i hälarerna på Axel Andersson så var det en ingenjör som följde och som var lejd utav präster-skapat. Så det var diskussion i Linsell nånting alldeles "förbaskat". Och sen så åkte dom upp åt Hede till och den där ingenjören, han följde med. Han följde med honom ända upp åt Funäsdalen och Tännäs. Han följde med på hela turnén så Axel Andersson han hade sällskap hela tiden och dom diskuterade.

Så klubben var livaktig. Och en historia är bl.a. att jag hade två kusiner som tillhörde "ung-socialistiska klubben". Och du vet, dom var unga, ungdomen där, så dom talade om "revolution". Så sa far deras: -Hå! sa han, man ska "faan" inte springa för sot-eld om man ska göra revolution inte, sa han. (munterhet, skriv. anm.) Men det var den där tro-vissheten, vet du. Och den där tro-vissheten, den kom ju igen i LS arbete då, genom att dom som gick över ifrån "klubben" - för "klubben" lades ju ner - dom hade ju kvar sin entusiasm.

Och i "ung-socialistiska klubben" var det mycket flickor som gick in men prästen var där och skrämde bort dom. Det var bara en som han inte fick bort och det var Kristina Sjöberg, ja, en moster till Per Gylland (namnet otydl. och osäkert skriv. anm.) Nej, det var mamma åt Per Gylland. Den fick han inte bort. Hon härdade ut men de andra dom fick han iväg och det var .... ja, det är ju så länge sen.

7

Asp:

Man har ju glömt bort så mycket väsentligt utav det men det finns det där ... små "stick-fält" som man kommer ihåg ifrån möten. Jag kommer ihåg en gång ... "Stockholms-Pelle" eller Kristoffersson, (Per Kristoffersson, skriv. anm.) och en som hette Magnusson (trol. Gottfrid Magnusson, skriv. anm.) och jag, vi var in på "Svenssons konditori" och då hade vi den här "Storsjö-odjuret" med oss. (Leander Danielsson, skriv. anm.) Och när han kom in så skulle han vara lite spydig emot servitrisen så han sa: -Har ni inga sevård-heter i den här "lapp-byn"? sa han. -Joodå, sa hon. -Herrn kan titta sig i spegeln, sa hon åt honom. (munterhet, skriv. anm.) Och Erland Danielsson eller "Storsjö-odjuret" (trol. felsägning och skall vara Leander D., skriv. anm.), han blev så ilsken så jag har aldrig sett på maken. Så hon fann sig.

Kronheffer: Ett annat intressant drag i inte bara i Linsell utan på många håll i Härjedalen och också på andra håll i Norrland var att det var väldigt starkt inslag av medlemmar från "god-templar-logerna" och det var det väl också i Linsell. I Lillhärdal var det ju praktiskt taget alla, utom "Stockholm-Pelle", utav dom som bildade LS, dom tillhörde också "god-templar-logen". I Överhogdal som första LS i Härjedalen, som jag kom att tillhöra, där var också eliten inom LS aktivt folk från "god-templar-logen". Det var på det sättet på sina håll också i Väster-botten. Men på andra håll har det varit motsatsen. Där har "god-templar-logerna" i en del fall varit tillhåll för ... reaktionära element och mycket kompakt har det förhållandet varit. Det var det exempelvis i Älvros .... Men det var väl så också i Linsell, att en hel del av dom, som var med och bildade den "ung-socialistiska klubben" och LS och blev aktiva där också, var samtliga aktiva "god-templare"?

Asp: Jaa, men det var inte så många i Linsell inte. Det var Lars Bengtsson då och ... Olof Sjöberg, dom tillhörde ....

Kronheffer: Inte "Röstberg-arna" inte?

Asp: Neej, inte "Röstberg-arna" och inte P. G. (P. G. Asp, skriv. anm.) och inte Axel Asp och inte jag och inte Olof Halvarsson. Dom tillhörde inte IOGT utan det var Lars Bengtsson ... alltså Bengt Larsson tillhörde ju IOGT. Men Jonas Viklund och Per Viklund, dom tillhörde ju inte det där.

Men att dom var reaktionära inom "god-templar-logen", det kan jag intyga. Vi hade Eugén Albán där på en nyårs-helg. Han kom förresten och var alldeles utblottad och frågade om han fick hålla ett föredrag. Vi hade "tjugon-dag-knut", det känner du till du. Han frågade om han fick hålla ett föredrag där för han hade frun sin med sig och dom var utan res-pengar och allting. Och det fick han och då höll han ett föredrag om ... i sexual-frågan.

8

Asp: Och jag vet ... jag hade en kusin. som hette Anna Bäckström. Hon var så ilsken så hon såg inte trappstegen utan hon åkte på knäna ut genom trappen. (munterhet, skriv. anm.) För du vet, vi gjorde så, att vi passade på mitt i ... då när dom hade samlats däroppe och dansade och det. Så tog dom en paus, då och han höll föredraget. Och det höll ju på att ta en ände med förskräckelse ....

Band 1:B

Forts. av Kronheffers intervju med Georg Asp, Stockholm.

Några synpunkter.

Asp: När dom bildade "Skogs o. Flottnings" ... Övervägande delen var ju "god-templare" i "Skogs o. Flottnings - avdelningen" där, som motarbetade oss då och började med att bryta "blockaderna" våra och det. Det var Jonas Lindell och Johan Bergström och det var många utav de där som var "god-templare" och mönstrade opp.

Och i Glissjöberg där var det väl de där "Härjedalens Ansvars-kännande Folk" som rekryterades där och som rekryterades också ifrån "god-templar-logen" där. Så det var .... Jag kommer ihåg en gång. Det var väl första gången jag såg Kronheffer. (syftning på intervjuaren, skriv. anm.) Vi var i Glissjöberg på ett möte eller vi var dit på ett föredrag rättare sagt, som "Härjedalens Ansvarskännande Folk" ...

Kronheffer: Ja, han talade om "Arbetets Frihet". (otyd. och något tolkat, skriv. anm.)

Asp: Jaa, och då var ju den där ... "Smålands-Gustaf" var ju där ...

Kronheffer: Ja just, ja.

Asp: Ja, och så ... han var ifrån Dalarna den där ... rallare ... dom var ju där. Det var då Kronheffer sa att -jag har kommit i dåligt sällskap, mina herrar, sa han, jag har kommit tillsammans med en mördare, sa han. Och den där som höll föredrag för "Härjedalens Ansvars-kännande Folk", han skrek -jag är ingen mördare, jag är ingen mördare! Jaa, och Kronheffer svarade att -när jag har sagt att du är en mördare då är du en mördare, sa han. Och det renderade ju det där i att dom stack iväg därifrån alla dom där som tillhörde "Härjedalens Ansvars-kännande Folk". Det var sådana där episoder som var trevliga, skojiga, som lämnade lite efter sig.

Kronheffer: Det som gjorde att jag sa det där, det var att den där ombudsmannen i "Arbetets Frihet", Eugén Johansson, han deltog i "finska inbördes-kriget" på "de vitas" sida. Han var "vit-gardist".

Asp: Jaa, just, jaa. Joodå, så det var ....

Kronheffer: Sen till sist en fråga, samma fråga som jag ställt till dom andra vi har intervjuat oppe i Härjedalen .... Det är ju så att Härjedalen är inte nånting särskilt utom synpunkten att där vart "syndikalismen" en folk-rörelse på ett helt annat sätt än det har blivit på något annat håll här i landet. Man kan visserligen säga också att i nord-västra Dalarna, Älvdalen och Särna, förhöll det sig på samma sätt ... och i västra Hälsingland, i Los och Hamra och oppåt Färila till. Men det är inget helt landskap som har så stakt präglats av "syndikalismen" som Härjedalen.

Och man vill nog fråga sig vad det där kan bero på, att rörelsen där blev en "folk-rörelse", att den blev (otydl. ord, skriv. anm.) så djupt förankrad som den blev i Härjedalen och att det kunde äga bestånd också till de allra senaste åren. Det är ett intressant problem både ur psykologisk och politisk synpunkt det där. Så det skulle vara väldigt intressant att få belyst och undersökt rent vetenskapligt. Och jag vet ju att det är en, som skrev till mig för en tre - fyra (3-4) år sedan. Han är son till en ... han är född i Sveg och uppväxt där till ... skolåldern och sen flyttade han till Ljusdal. Sen har han gått ... Uppsala Universitet och han tänkte göra en seminarie-uppsats, en tre-betygs-uppsats, om den "härjedalska syndikalismen". Så han skrev till mig för en två - tre år sedan och ville få lite uppgifter och det har han fått. Och nu bor han i Ljusdal och jag vet att han håller på med det där och han tänkte att när hela de här idéerna om Härjedalen blivit klart så skulle han se till att vi fick ta del av dom - om han skulle fortsätta med det där. Och det skulle vara intressant.

Annars det finns en egendomlig förklaring till det, att det utreds. En litteratur-professor från Lund, han skrev, i anslutning till den där oron som var oppe i Härjedalen då, när "Härjedalens Ansvars-kännande Folk" bildades och när vi hade "skol-strejken" i Glissjöberg och bråket med bolagen och allt det där, att om man väl fick igång en väldig "press-kampanj" här i landet och Härjedalen som ledde till att lands-hövdingen i lämplighet till sist måste ingripa och ... (flera otydl. och osäker tolkn., skriv. anm.) säga ifrån till tidningar, att det var inte på det sättet i Härjedalen att det var ... en lands-ända, där lag och rätt hade satts ur spel.

Då skrev Fredrik Böök en artikel i "Svenska Dagbladet" och han ville förklara "syndikalismen" i Härjedalen med "landskapets karga natur". Det är naturligtvis en något långsökt förklaring och har naturligtvis inget värde alls som förklaring till att "syndikalismen" blev en "folk-rörelse" i Härjedalen. Och Casparsson avfärdade det där också på ett både högt och elegant sätt i en artikel i Arbetaren år 1925.

Kronheffer: Men vad har du för synpunkter på det. Vad kan det bero på att "syndikalismen" fick en så djup och bred förankring i Härjedalen?

Asp: Jag tror att det hade sin orsak i det att inom "syndikalismen", där fanns "bestämmande-rätten" och det låg nånting i "folk-naturen" där oppe att dom ville bestämma och dom ville inte få sin "bestämmande-rätt" ... avtrubbad eller låta nån göra intrång på den. (det sista del-meningen omkonstr., skriv. anm.) Och då när "syndikalismen" kom och det här då, att dom "själva bestämde" så var det väl det där att "syndikalismen" passade bäst med "deras natur" att dom inom "syndikalismen" fick ha kvar "sin vilja att bestämma över sig själva". Jag kan inte tänka mig att det är nå annat.

Men det är klart att landskapet i sig själv .... Att härjedalingarna har kunnat bevara så mycket utav "syndikalismen", som jag måste säga att dom har i dag, det beror nog på för det första trevnaden inom organisation, den där trivseln med själva utformningen utav deras medlemskap. Och sen är det väl det att landskapet i sig själv har väl gjort att det har inverkat mycket på att dom har genom landskapets hårdhet och arbete och det så har dom blivit trotsig för det har dom nog blivit. För jag vet när jag var bara ... jag var väl inte mer än sjutton (17) år när jag satte mig opp emot inspektör Säll i Bergviks Bolag. Han kom en gång och så sa han: -Jag förstår inte att ni i Ransjö, sa han, ska vara så långbenta. -Joo, vi är förständig där, sa jag. Vi lägger längden på bena, sa jag, inte på magen, för han hade ju stor mage han så här. Och du förstår vad han blev ilsken. Så det finns väl nånting i det.

Jag tror det är lika med det som att .... Man kan ju ställa sig den frågan, varför är inte "syndikalismen" lika mycket spridd i skandinaviska länderna som den är i de här öst-europeiska länderna t. ex. Spanien, Italien och det. ("syd-europeiska länderna", skriv. anm.) Och det tror jag beror på att det är helt enkelt en temperaments-fråga. "Syndikalismen" i sig själv innebär lite temperament. Jag vet inte men jag diskuterade det med ... vad hette den där tysken som dom ...?

Kronheffer: Rüdiger.

Asp: Ja, Rüdiger. Jag diskuterade med honom om det för när man kommer neröver t.ex. till Tyskland, Danmark, då går det liksom en gräns där. Och jag tror att det är lika med "syndikalismen" inom Sverige som landskapsfenomen. Så är det det att ... att den har stannat mest i Härjedalen och i norra Dalarna som Älvdalen och Särna och där och likaså neråt Los-trakten intill Härjedalen och där, där själva natur-förhållandena är likvärdiga. Jag tror det beror på att dom ... har en inneboende bestämdhet att ingen får göra intrång på deras bestämmande.

Kronheffer: Ja, jag sa det skulle bli min sista fråga men jag har faktiskt en fråga till som kom lite mera av sig själv här ... (otydl. skriv. anm.) ... Det var ju en oerhört stark aktiv kader inom den "syndikalistiska" rörelsen i Härjedalen och det fanns praktiskt taget i varenda LS ett stort antal som kunde framträda som propagandister för "rörelsen" och försvara "rörelsen" i olika sammanhang. Och därför blev det alltid stora debatter i Härjedalen överallt där det kom någon talare t.ex. från "Skogs-arbetare-förbundet" dit.

Och riksdags-man - ja, han blev ju försvars-minister så småningom och pamp inom "social-demokratin" - Ivar Vennerström reste efter "första stora skogs-arbetare-striden" inom Härjedalen. (den nära landsomfattande skogsarbetare-strejken vintern 1922 - 1923, skriv. anm.) Och i två väldigt intressanta rese-brev i "Nya Norrland" skrev han om sin upplevelser under de två veckorna i Härjedalen och han gav "syndikalisterna" i Härjedalen ett väldigt beröm. Jag tror knappast man läst så mycket beröm om "syndikalisterna" som dessa rese-brev. Och han talade om hur ... på varje plats dit han kom så när han hade slutat föredraget så var det ett stort antal antecknade "syndikalister" som begärt ordet och ville yttra sig. Och han sa, att "syndikalisterna" i Härjedalen, det är ett praktigt folk och att "syndikalismen" kommer förmodligen att leva länge i Härjedalen.

Och det var på det sättet. Men det är klart att dels var det naturligtvis någon som liksom höjde sig över mängden ändå ... profiler som syntes mera både utåt och inom "rörelsen", vissa personer. Och då vill jag fråga här: Har du något minne kvar från sådana som du tycker spelade en större roll än vanligt inom "rörelsen" i Härjedalen?

Asp: Jaa, det har jag. Det är för det första Johan Röstberg. Han var ju en fullkomlig talare. Och sen hade vi bror hans Olof Röstberg. Han diskuterade med Ivar Vennerström till klockan var halv-tre på natten. Och Ivar Vennerström ställde fråga på honom, ser du och så där. Och där skulle han bara svara ja eller nej och samma hur han har svarat så har han svarat fel. Men Olof Röstberg, han sa till: - Får jag ställa en fråga till Ivar Vennerström, sa han. -Jaadå, det skulle han få. Och då sa han att -Tar Ivar Vennerström mutor fortfarande? -Jag har aldrig tagit mutor, sa han, och kommer aldrig att göra .... -Ja, men svara ja eller nej!

Kronheffer: Det var för att bevisa att på hans fråga kunde man inte svara ja eller nej.

Asp: Jaa, just. Och dom höll på till halv-tre. Så han skrev att i Linsell var det "praktiga pojkar". Sen hade vi ju en oppi Tännäs, Olof Liljegren, som inte gick utav för hackor. Han hade varit i Amerika han. Du känner honom väl? (frågan riktad till und. skriv. som vid tillfället skötte band-spelaren, skriv. anm.)

Asp:

Han hade varit i Amerika och det var en som inte ... och det var han som sa, fällde det yttrandet om Johan Röstberg och det var det att -Den där pojken, sa han, han kommer att göra mycket nytta för SAC, sa han åt mig på en konferens i Sveg en gång. Och Liljegren det var ju en ... han tvålade ju till Erland Danielsson på en nyårs-konferens i Linsell så Erland Danielsson gick hem och vi såg honom inte nå mer på hela .... Han var fullkomlig talare.

Jo, sen så får jag tala om att ... jag kanske är den ende som har varit med och värvat "strejk-brytare" till en "syndikalistisk" konflikt en gång. Jag kommer inte ihåg årtalet nu men vi hade en "konflikt", Linsells LS. Och "Skogs o. Flottnings" bröt den förståss. Och vi såg ju att det där skulle gå åt "helsike" och jag och Johan Röstberg och P. G. Asp, vi satt i aktions-utskottet. Så hade vi möte på Näslunds Hotell och höll på att diskutera situation. Till sist så säger jag: -Om vi skulle ta och ringa ner till Martin Höglund, att han skickar opp några riktigt "robusta jäklar" så vi går till "Skogs o Flottnings-gubbarna" där och får "huggning". Och det gjorde vi. Vi talade med Martin Höglund. -Joodå, han hade en och det var den där Eriksson i Ställ ...

Kronheffer: Ställdalen ja, han ...

Asp:

Jaa, den. Men han trodde han skulle få tag på flera. Men du förstår att vi vågade inte tala om det där inom LS så att det skulle komma ut, utan vi fick hålla tyst. Så kom ju den där Eriksson till Linsell och satt där på ... inne på hotellet där. Så kom Olof Alfred Rööd och gick förbi honom: -Tvi faan, sa han, du ser ju ut som en människa din "jävla" apa, sa han åt honom. Han trodde ju att han var ... han visste ju ingenting. Nää, och Eriksson, han höll sig alldeles kall, inte nånting. Utan dagen bakefter så ... så åkte han iväg åt skogen, han skulle hugga åt Johan Bergström. Och det gick ju bra för ... han åkte åt skogen och så ... det första han gjorde så tog han och fällde igen hela basvägen för dom. Sen gick han in och lade sig i "kojan" och låg där så länge han hade mat. Så Johan Bergström, han fick ju inte göra nånting han.

Sen var det inte bättre än att Eriksson, han ... när det "konflikten" var klar och det, han skulle börja på att bli som "människa" igen, så kom han ju på ett LS-möte ... (här ett avbrott i bandkopieringen med en paus som följd på bandet, skriv. anm.) ... och det blev ju en "jädrans" opposition förståss. Han begärde ju ordet och fick ju ordet också för Johan Röstberg var ordförande och han visste ju hur det ... och du förstår, att det höll på att bli katastrof inne där. Dom tyckte ju det var för "jävligt" om en "strejk-brytare" skulle komma på LS-mötet och börja på att prata så där. Då begärde jag ordet och gick opp och förklarade hur det var det där och då blev det ju så att han blev ju ... var ju med i LS där.

Asp: Men det var ju inte gott för dom att kunna veta vad vi gjorde och vi vågade inte tala om det för vi rädd det skulle komma ut och då hade det ju varit förstört. Ja, då hade ju "Skogs o. Flottgubbarna" där aktat sig för att ha tagit dom. För då hade dom tänkt som så, att det är utav de där som LS har haft hit men nu visste dom ju ingenting utan dom var ju så glad att dom fick huggarna så. Men dom var lagom så glad när dom hade fått dom. Det var mycket sånt där som var bra och som man kommer ihåg.

Kronheffer: Ja, med det så kan vi väl sluta då. Vi har ju här lagrat vad som är sagt så vi kan ta fram det här. (sista meningen otydlig varför den är något konstruerad skriv. anm.)

(G. A. Kronheffers intervju med Georg Asp, Stockholm i aug. 1974, är utskriven av Bertil Dahlberg, Stockholm i jan. 1996.)